

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej **Rapid life životnej poisťovne, a.s.**, so sídlom v Košiciach, Garbiarska č. 2, IČO: 31 690 904, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s.r.o., so sídlom v Košiciach, Užhorodská 21, v mene ktorej vykonáva advokáciu ako konateľ advokát JUDr. DXXXXX BXXXXX, proti povinnej **KXXXXX RXXXXX**, bývajúcej v MXXXXX, MXXXXX, **o vymoženie 460,33 Eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 17 Er 1101/2010, o dovolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 23. júna 2011 sp. zn. 1 CoE 171/2011 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie oprávnenej **o d m i e t a .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Oprávnená podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie sumy 460,33 Eur s príslušenstvom; povinnosť povinnej zaplatiť jej túto sumu preukazovala rozhodcovským rozsudkom Arbitrážneho súdu Košice zo 6. mája 2010 sp. zn. 2 C 56/2009. Súdny exekútor následne v zmysle § 44 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) požiadal Okresný súd Lučenec o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie.

Okresný súd Lučenec (ďalej len „exekučný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) uznesením z 19. januára 2011 č. k. 17 Er 1101/2010-24 zamietol žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Rozhodnutie odôvodnil vyslovením záveru o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky ako zmluvnej podmienky nachádzajúcej sa v poisťnej zmluve z 8. 12. 2007 (vo všeobecných poisťných podmienkach časť XV bod 2). Poukázal na ustanovenie čl. 6 ods. 1 a čl. 3 ods. 1 smernice Rady 93/13 EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ďalej na § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka, čl. 144 ods. 1 a čl. 7 ods. 2 Ústavy SR, a na ustálenú judikatúru Európskeho súdneho dvora (rozsudok Oceáno Grupo Editorial a Salvat Editores, C-240/98 až C-244/98) s tým, že predmetnou rozhodcovskou doložkou došlo reálne k narušeniu smernicou sledovanej rovnováhy medzi zmluvnými stranami v neprospech spotrebiteľa (povinnej - dlžníka.) Uviedol, že oprávnená od počiatku sledovala v súvislosti s koncipovaním rozhodcovskej doložky to, aby v prípade vzniku sporov zo zmluvy boli tieto vždy riešené na rozhodcovskom súde, ktorý vyberie oprávnená, a to na súde, ktorý sa nachádza v mieste jej sídla za účelom minimalizácie jej nákladov a reálneho sťaženia uplatnenia práv povinnej (ďalej aj ako „spotrebiteľ“). Mal za to, že rozhodcovská doložka bola už v čase uzatvárania zmluvy

neprijateľnou podmienkou a ako taká bola už od počiatku neplatnou podľa § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka. Rozhodcovské konanie sa uskutočnilo bez riadneho zmocnenia zo strany zmluvných strán a rozhodcovský rozsudok vydaný v takomto konaní nemôže byť riadnym exekučným titulom na vykonanie exekúcie (je materiálne nevykonateľný).

Na odvolanie oprávnenej Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 23. júna 2011 sp. zn. 1 CoE 171/2011 napadnuté uznesenie exekučného súdu bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) ako vecne správne potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Stotožnil sa s dôvodmi uvedenými v napadnutom uznesení exekučného súdu, na ktoré poukázal. Navyše uviedol, že v danom prípade rozhodcovská doložka nachádzajúca sa v poisťnej zmluve uzatvorenej medzi oprávnenou a povinnou v časti všeobecné obchodné podmienky bod XV. nebola spotrebiteľom osobitne vyjednaná, čo vyplýva aj z jej zaradenia do všeobecných obchodných podmienok. Praktickým dôsledkom ustanovenia o rozhodcovskej doložke tak, ako je formulovaná v časti XV. - rozhodcovské konanie bod 1, 2 a 3 bolo to, že spotrebiteľovi bola fakticky odoprená možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom, čím reálne došlo k narušeniu smernicou sledovanej rovnováhy medzi zmluvnými stranami v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa podpisom zmluvy (spolu aj so všeobecnými poisťnými podmienkami, obsahom ktorých je takáto doložka), reálne vopred vzdal práva na účinnú právnu obranu. Rozhodcovský rozsudok iba formálne prebral argumenty žalujúcej strany a nevysporiadal sa s inštitútmi zameranými na ochranu práv vyplývajúcich pre spotrebiteľa zo spotrebiteľskej zmluvy. Nemohol byť preto zákonným podkladom na vykonanie exekúcie.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie oprávnená (ďalej aj ako „dovolateľka“). Navrhla napadnuté

uznesenie odvolacieho súdu a tiež ním potvrdené rozhodnutie okresného súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Uviedla, že súdy v danom prípade rozhodovali vo veci, ktorá nepatrí do ich právomoci a tým zatažili konanie vadou v zmysle § 237 písm. a/ O.s.p. Podľa jej názoru rozhodcovský súd rozhodoval v súlade so zákonom na základe riadne uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Všeobecné súdy nemajú vo vzťahu k rozhodnutiam rozhodcovského súdu postavenie odvolacích súdov a preto v zásade nie sú oprávnené preskúmať rozhodcovské rozsudky po vecnej stránke. Ustanovenie § 45 zákona č. 244/2002 Z.z. umožňuje v tam vymenovaných prípadoch exekučné konanie zastaviť, nie však zamietnuť žiadosť exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Skúmanie (ne)platnosti rozhodcovskej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky v exekučnom konaní nemá žiadnu oporu v relevantných právnych predpisoch. Okrem toho namietala, že súdy jej nesprávnym postupom odňali možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). I keď sa v exekučnom konaní vo všeobecnosti nevykonáva dokazovanie, súdy predsa len vykonali dokazovanie listinnými dôkazmi, avšak bez toho, aby nariadili pojednávanie. Tým ju v rámci dokazovania vylúčili z možnosti vyjadriť sa k vykonaným dôkazom a tiež vysvetliť, ktoré časti predložených listín v ich vzájomnej väzbe viedli k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy. Dovolanie odôvodnila tiež tým, že súdy nižších stupňov svoje rozhodnutia založili na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Povinná sa k dovolaniu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) skúmal najprv prípustnosť podaného dovolania a dospel k záveru, že v danej veci nie je prípustné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a 239 O.s.p.

Prípustnosť dovolania podľa § 239 O.s.p. v predmetnej veci neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu, ani o uznesenie, ktorým by odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenských /§ 109 ods. 1 písm. c) O. s. p./ na zaujatie stanoviska, a ani o potvrdzujúce uznesenie, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Rovnako nejde ani o uznesenie odvolacieho súdu, potvrdzujúce uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, alebo o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Prípustnosť dovolania oprávnenej by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne

obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je zistenie, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Oprávnená v podanom dovolaní procesné vady konania v zmysle § 237 písm. b/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania odôvodňovala oprávnená predovšetkým tým, že v danom prípade sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (§ 237 písm. a/ O.s.p.).

V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány (§ 7 ods. 1 O.s.p.). V občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy (viď bližšie § 7 ods. 2 O.s.p.). Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon (§ 7 ods. 3 O.s.p.).

Nedostatok právomoci súdu sa považuje za neodstrániteľnú podmienku konania, ktorá má ten dôsledok, že súd nemôže vydať rozhodnutie vo veci samej, ale musí konanie zastaviť a vec postúpiť inému orgánu. Prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku právomoci súdu je daná, ak súd rozhodol vo veci, o ktorej mal rozhodnúť iný orgán.

V danom prípade dovolateľka procesnú vadu konania uvedenú v § 237 písm. a/ O.s.p. nevyvodzovala z toho, že súdy vôbec nemali konať a rozhodovať. Ich právomoc konať v exekučnom konaní nepopierala. Vyčítala im iba to, že v rozpore so zákonom i smernicou 93/13/EHS preskúmavali právoplatné exekučné tituly a že bez zákonom zvereného oprávnenia v exekučnom konaní skúmali prijateľnosť, či neprijateľnosť rozhodcovskej doložky. Dovolateľka tak v skutočnosti namietala, že rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnej aplikácii a interpretácii ustanovení zákona. Z určujúceho - obsahového - hľadiska (viď § 41 ods. 2 O.s.p.) preto nešlo zo strany oprávnenej o námietku nedostatku právomoci súdov, ale o námietku inú, ktorú dovolateľka uvádza vo väzbe na otázku zákonnosti a vecnej správnosti právnych záverov súdov (ich právneho posúdenia veci), na ktorých v danom prípade založili svoje rozhodnutia.

Dovoláním napadnuté rozhodnutia boli vydané v exekučnom konaní, v ktorom právomoc súdov (exekučného súdu ako aj súdu rozhodujúceho v inštančnom postupe) vyplýva jednoznačne priamo zo zákona (z Exekučného poriadku, napríklad z ustanovení § 29, § 38 ods. 3 a § 44 ods. 1). Námietka dovolateľky o existencii vady konania v zmysle § 237 písm. a/ O.s.p. tak nebola opodstatnená.

Dovolateľka ďalej namietala odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Tvrdila, že k procesnej

vade uvedenej v tomto ustanovení došlo tým, že súdy vykonali dokazovanie listinnými dôkazmi bez nariadenia pojednávania a teda bez jej účasti. Rovnako im vyčítala, že v súvislosti s tým jej znemožnili vyjadriť sa k vykonaným dôkazom.

V preskúmvanej veci bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie, resp. rozhodnutia, vydané v štádiu exekučného konania, v ktorom exekučný súd posudzoval splnenie zákonom stanovených procesných predpokladov pre udelenie poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie.

Po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie exekučný súd preskúmava žiadosť o udelenie poverenia, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul z hľadiska ich súladu so zákonom. Pri tom medziiným skúma, či návrh na vykonanie exekúcie má všetky náležitosti, či je k návrhu pripojený exekučný titul opatrený potvrdením (doložkou) o vykonateľnosti, či je exekučný titul materiálne vykonateľný, či sú oprávnený a povinný osobami uvedenými v exekučnom titule a či sú splnené všeobecné podmienky konania v zmysle § 103 O.s.p. V štádiu exekučného konania, pri ktorom súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), sa vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu. V tomto štádiu súd nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť súdu osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až § 124 O.s.p.) – postačujúce je totiž, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu, vrátane do neho založených listín. Dokazovanie (vyžadujúce nariadenie pojednávania s možnosťou účasti oprávneného i povinného) v tejto časti exekučného konania neprichádza do úvahy aj z dôvodu, aby sa tým nezmaril účel exekúcie, o ktorej sa má povinný prvýkrát

dozvedieť (ak nie je daná výnimka vyplývajúca zo zákona) až doučením upovedomenia o začatí exekúcie.

Ak teda dovolateľka vyvodzovala existenciu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. z toho, že súdy vykonali „dokazovanie“ bez nariadenia pojednávania a v jej neprítomnosti, išlo aj v tejto časti jej dovolania o námietku neopodstatnenú. Namietaným postupom súdov nebola znemožnená realizácia jej procesných oprávnení.

Dovolací súd sa z úradnej povinnosti zaoberal aj otázkou, či k odňatiu možnosti oprávnenej konať pred súdom nedošlo prípadne samotným rozhodnutím o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. O takýto dôsledok by mohlo ísť, ak by pre rozhodnutie o zamietnutí tejto žiadosti neboli splnené zákonom stanovené podmienky. V zmysle ustanovenia § 44 ods. 3 Exekučného poriadku totiž nevyhnutným dôsledkom právoplatného uznesenia o zamietnutí žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie musí byť zastavenie exekučného konania. Nesprávnym rozhodnutím o zamietnutí žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie by sa oprávnenej ako účastníčke exekučného konania v konečnom dôsledku odopieralo právo na výkon vykonateľného rozhodnutia, čo by sa rovnalo odmietnutiu spravodlivosti. Otázka správnosti takéhoto rozhodnutia však nevyhnutne vyžadovala zaujať stanovisko aj k právnym záverom súdov v exekučnom konaní.

Podľa názoru dovolacieho súdu v prejednáwanej veci (vychádzajúc z obsahu spisu) odvolací súd i exekučný súd splnenie podmienok pre zamietnutie žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie posúdili správne.

Skúmaním platnosti rozhodcovskej doložky (dohodnutej v spotrebiteľskej veci, t. j. vo veci vyplývajúcej zo spotrebiteľského právneho vzťahu, ktorým je právny vzťah založený právnou skutočnosťou - spotrebiteľskou zmluvou) súdy v exekučnom konaní nepreskúmavali vecnú správnosť rozhodcovského rozsudku, ale len realizovali svoje oprávnenie vyplývajúce zo zákona a to z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, t. j. oprávnenie posúdiť, či tento exekučný titul nie je v rozpore so zákonom.

Rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskej veci je ako exekučný titul v rozpore so zákonom, ak rozhodcovská zmluva (či už uzavretá vo forme osobitnej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky), na ktorej sa zakladá právomoc rozhodcovského súdu, nebola vôbec uzavretá alebo bola uzavretá neplatne. Nedostatok právomoci rozhodcovského súdu odvíjajúci sa od neexistencie či neplatnosti rozhodcovskej zmluvy má v spotrebiteľskej veci za následok materiálnu nevykonateľnosť (nezáväznosť) rozhodcovského rozsudku. Takúto interpretáciu ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyžaduje účel právnej úpravy premietajúcej sa v právnych predpisoch na ochranu práv spotrebiteľa tvoriacich samostatné odvetvie práva, a to spotrebiteľské právo. Týmto účelom je odstránenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach založených spotrebiteľskou zmluvou ku škode spotrebiteľa.

Oprávneniu súdov v exekučnom konaní skúmať právomoc rozhodcovského súdu v súvislosti s existenciou rozhodcovskej zmluvy, resp. s jej neplatnosťou, nebránia ustanovenia zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“), napr. § 21 ods. 2 alebo § 40 ods. 1 písm. c/ tohto predpisu. Tieto ustanovenia sa týkajú všeobecne účastníkov rozhodcovského konania, ktorými môžu byť aj iné subjekty než spotrebiteľ, pričom sa v nich premieta klasická

rímska právna zásada (princíp) „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“). Kým nevyžitie postupu podľa týchto ustanovení v prípade iných účastníkov rozhodcovského konania znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v konkrétnej veci (pretože inak by tieto ustanovenia strácali svoj zmysel - boli by nadbytočné), v spotrebiteľských veciach tomu tak nie je. Princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. To znamená, že aj keď účastník rozhodcovského konania, ktorým je spotrebiteľ, nevyužije možnosť spochybniť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení zákona o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy a v prípade zisteného nedostatku v tomto smere konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku so zákonom znamenajúci materiálnu nevykonateľnosť tohto exekučného titulu. Takýmto postupom exekučný súd naplňa príkaz vyplývajúci z princípu ochrany práv spotrebiteľa.

V preskúmvanej veci súdy v exekučnom konaní správne konštatovali neprijateľnosť a tým aj neplatnosť rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobovala nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech povinnej. Listiny predložené oprávnenou takýto záver umožňovali. Z poisťnej zmluvy uzavretej medzi oprávnenou a povinnou vyplýva, že rozhodcovská doložka bola medzi zmluvnými stranami dohodnutá už podpisom zmluvy, keďže sa v nej výslovne uvádzalo, že jej súčasťou sú (ako predtlačný formulár) Všeobecné poisťné podmienky pre životné poistenie, a teda aj rozhodcovská doložka obsiahnutá v XV.

časti týchto podmienok. Na tomto fakte nič nemení skutočnosť, že v deň podpisu zmluvy podpísali zmluvné strany (ako pokračovanie predtlačeneho formulára poistných podmienok) aj osobitné zmluvné dojednania odkazujúce na tú istú rozhodcovskú doložku, teda doložku uvedenú v poistných podmienkach. Dovolací súd sa stotožňuje aj s dôvodmi, ktorými súdy v exekučnom konaní odôvodnili nevyváženosť dohodnutej rozhodcovskej doložky. Správnym rozhodnutím o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie preto neodňali oprávnenej možnosť konať pred súdom.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie oprávnenej podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p. s použitím analógie) v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p., keď neboli dané dôvody pre použitie odseku 2 tohto ustanovenia, pretože povinnej v súvislosti s dovolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. marca 2012

JUDr. Rudolf Čirč
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: